

Een *nieuw* begeleidingsteam starten

Hoe voorkom je dat cliënten met een licht verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblemen keer op keer worden verstoten en moeten verhuizen? Waar moet je op letten bij het starten van een woning, zodat de ondersteuning vanaf het begin aansluit bij wat cliënten nodig hebben? Dit is onderzocht bij project Pro.

Project Pro moet uitstoting en doorplaatsing van cliënten met een licht verstandelijke beperking (LVB) en een intensieve ondersteuningsvraag voorkomen, door onvoorwaardelijkheid te bieden in verblijf en in de ondersteuningsrelatie, en door de omgeving zoveel mogelijk af te stemmen op de behoeften van de cliënten, zodat hun kwaliteit van leven verbetert. Suzanne Lokman van de Academische Werkplaats Leven met een Verstandelijke Beperking (AWVB, Tilburg University) voert samen met haar promotoren prof. Petri Embregts en prof. Robert Didden onafhankelijk onderzoek uit naar Pro, waarin de zorgorganisaties ASVZ, Pluryn en Trajectum, zorgkantoren VGZ en Zilveren Kruis en het CCE samenwerken.

In het kader van Pro zijn in 2018/2019 zes nieuwe woningen gestart, waar 24 cliënten met een licht verstandelijke beperking of zwakbegaafdheid en gedragsproblemen wonen. Suzanne bracht met haar onderzoeksteam in kaart wat cliënten, begeleiders, gedragsdeskundigen en een teamleider belangrijk vinden bij het starten van zo'n nieuwe woning met een nieuw begeleidingsteam. Daar zijn vier factoren uit naar voren gekomen.

► 1. Spanning wegnemen vóór verhuizen

“De eerste factor is een *vroege kennis-making* van cliënten en begeleiders, nog voor de verhuizing. Zo'n verhuizing brengt veel spanning met zich mee. Deze cliënten hebben moeite om met die spanning om te gaan. Als die te hoog oploopt, kan een situatie uit de hand lopen,” zegt Suzanne. Een van de cliënten vertelde haar dat het fijn was dat hij een begeleider al een aantal keer had gezien en dat ze hadden gepraat over hoe het op de nieuwe woning is. “Daardoor had hij bij de verhuizing een bekende begeleider om zich heen, wat hem een hoop rust gaf. Er was al een beetje een vertrouwensband ontstaan.”

► 2. Op één lijn staan

De tweede factor staat voor een klimaat waarin begeleiders elkaar kunnen vertrouwen, hun mening mogen geven en waarin ruimte is om te leren van fouten. Openheid en eerlijkheid. Een *veilig teamklimaat* dus. Suzanne: “Iedere begeleider houdt zich aan de afgesproken manier van ondersteuning, zodat alle begeleiders op één lijn staan met elkaar. Dat biedt de cliënt duidelijkheid en kan incidenten voorkomen. Als een cliënt van de ene begeleider iets niet mag, en van een ander wel, dan kan dat leiden tot spanning en kunnen er onveilige situaties ontstaan. Een cliënt kan dan heel boos worden, met alle gevolgen van dien.” Project Pro heeft

Beeld uit de publieksvriendelijke samenvatting van het onderzoek naar het starten van een nieuw begeleidingsteam, dat net als een infographic te bekijken is op www.awvb.nl, zoek op 'Pro'.

een aantal uitgangspunten die richting geven aan de manier van werken op de woning, zoals het bieden van onvoorwaardelijkheid en het gericht zijn op een zo gewoon mogelijk leven voor de cliënt. Het onderzoek laat zien dat voor het werken op dezelfde manier, het belangrijk is dat iedereen de gezamenlijke visie en uitgangspunten vanaf de start kent en daar ook achter staat.

► 3. Aandacht voor goede ondersteuning

Emotionele en praktische ondersteuning is de derde factor die van belang is voor begeleiders. “Hun baan vraagt veel van ze en dat gaat ze niet in de koude kleren zitten. Daarom is het belangrijk dat bweerbaar blijven en

ondersteuning krijgen van professionals om het team heen, zoals de manager, teamleider of coördinator en/of de gedragsdeskundige. Ook al in de eerste fase, als een woning net is opgezet, is het goed om met het hele team op te trekken, zodat begeleiders veel steun ervaren en niet het gevoel hebben er alleen voor te staan,” zegt Suzanne.

Begeleiders moeten zich veilig kunnen voelen en kunnen zijn wie ze zijn. Er moet een klimaat ontstaan waarin ze hun kwetsbaarheden durven te delen. “Op een avond is er een incident geweest, dat veel impact had op een begeleider. Toen de manager dat hoorde, is die er meteen naartoe gegaan. Deze betrokkenheid had de begeleider op dat moment hard nodig, die voelde zich daardoor emotioneel ondersteund.”

► **4. Stigma's tegengaan**

“In het begin hadden de Pro-woningen een stigma: ‘Oh, dat is zo’n woning met moeilijke cliënten en hele heftige incidenten.’ Dat maakte het moeilijker om begeleiders te vinden die er willen werken. Daar komt de vierde factor om de hoek kijken: *zorg voor realistische en positieve beeldvorming*. Uit het onderzoek komt naar voren dat het helpt om collega’s eens uit te nodigen om koffie te komen drinken of een dienst mee te draaien, zodat ze zien hoe het eraan toegaat. Of om collega’s aanwezig te laten zijn bij een teamoverleg, zodat ze weten wat er zoal gebeurt en hoe je daarmee omgaat. Ook helpt het als in opleidingen aandacht is voor het werken met mensen die ernstige gedragsproblemen laten zien: laat stagiaires eens kennismaken met zo’n woning, een dagdeel meelopen kan de beeldvorming over mensen met complex gedrag positief beïnvloeden.”

Er lopen nog enkele onderzoeken naar Pro, Suzanne Lokman verwacht haar proefschrift in 2024 af te ronden. |

Lees meer over project Pro op www.kennispleingehandicaptensector.nl/licht-verstandelijke-beperking/project-pro-voor-lvb-en-probleemgedrag